

Nr 11

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av motioner om inrättande av en handelskammare i Tyska Demokratiska Republiken.

Till utrikesutskottet har hänvisats två likalydande motioner I: 504 av herrar *Axel Kristiansson* och *Wikberg* och II: 635 av fru *Torbrink m. fl.*, i vilka föreslås »att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om en snabb utredning och förslag till åtgärder för inrättande av en handelskammare i Tyska Demokratiska Republiken».

Beträffande motiveringen till motionärernas yrkande får utskottet hänvisa till motionerna.

Frågan om Sveriges förbindelser med Östtyskland har behandlats av riksdagen år 1965 och 1967 med anledning av motioner i ärendet. Dessa motioner har icke föranlett någon riksdagens åtgärd.

I sitt utlåtande vid 1965 års riksdag (nr 1) erinrade utskottet om att, trots att officiella förbindelser saknas med Östtyskland, faktiska kontakter förekommer på olika områden. Vidare framhölls att ett upptagande av diplomatiska förbindelser med Östtyskland skulle innebära att Sverige på det internationella planet skulle verka för ett erkännande av Tysklands delning på två självständiga stater. I Sverige hade man icke, förklarade utskottet, givit upp hoppet om en tysk återförening. Det torde emellertid i första hand ankomma på det tyska folket självt och på stormakterna att finna vägen till Tysklands återförening.

Vid föregående års riksdag hänvisades till utskottet en motion om »normalisering» av förbindelserna mellan Sverige och Östtyskland. I sitt utlåtande (nr 5) uttalade utskottet att det inte fann någon anledning föreligga att frångå den inställning i den tyska frågan som hade redovisats i utlåtande nr 1 till 1965 års riksdag. Utskottet erinrade också om att de faktiska kontakter som under årens lopp vuxit fram mellan Sverige och Östtyskland utvecklats på ett tillfredsställande sätt. Sådana kontakter förekommer på många områden, t. ex. handel, kommunikationer, rättsfrågor, kultur- och idrottsutbyte. Enligt utskottet föreläge goda möjligheter att inom denna ram ytterligare utvidga kontakterna med Östtyskland, ej minst vad gäller kulturutbytet. Med hänsyn till den tyska frågans känsliga karaktär i förhållandet mellan öst och väst syntes det enligt utskottet inte motsvara svenska intressen att gå utöver sådana faktiska kontakter genom en formell »normalisering» av förbindelserna. Utskottet uttalade återigen som sin mening att det i första hand finge anses ankomma på det tyska folket självt och på stormakterna att finna vägen till en lösning av det tyska problemet.

De motioner som i år hänvisats till utskottet har ett mer begränsat syfte än de vid 1965 och 1967 års riksdagar väckta motionerna; motionärerna yrkar att »riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om en snabb utredning och förslag till åtgärder för inrättande av en handelskammare» i Östtyskland. Enligt motionärerna skulle en sådan åtgärd kunna vidtas även om regeringen »anser det vara för tidigt att de jure erkänna Tyska Demokratiska Republiken och utväxla beskickningar».

Enligt *utskottet* måste emellertid även en sådan åtgärd som inrättandet av en handelskammare eller annan form av handelsrepresentation i Östtyskland ses i sitt politiska sammanhang. Utskottet har i sina ovan refererade utlåtanden vid 1965 och 1967 års riksdagar haft anledning att understryka den tyska frågans ömtåliga karaktär. Detta argument har snarast fått ökad tyngd genom de händelser som har inträffat i Europa under de senaste månaderna. Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening inte lämpligt att riksdagen tar initiativ, på sätt som föreslås av motionärerna, till nya och faktiska kontakter utöver dem som på olika områden vuxit fram mellan Sverige och Östtyskland.

Vad beträffar handelsutbytet mellan Sverige och Östtyskland vill utskottet understryka att detta på senare år visat en ökande tendens. Den årliga omslutningen har fördubblats sedan år 1961. Fortfarande uppgår den dock till blott ungefär 5 % av handeln med Förbundsrepubliken Tyskland. Det torde emellertid vara tveksamt om någon väsentlig stegring av den svenska exporten till Östtyskland skulle kunna uppnås genom inrättandet av en handelskammare eller annan form av handelsrepresentation i Östtyskland. Såsom den svensk-östtyska handeln är uppbyggd är omfattningen av vår export dit i främsta rummet beroende av den östtyska tillgången på betalningsmedel, dvs. i stor utsträckning av den östtyska exporten till Sverige. En svensk handelsrepresentation kan därför antas göra endast marginella insatser för att öka vår export till Östtyskland. Av detta skäl vakanssattes också år 1965 en befattning som handelssekreterare vid generalkonsulatet i Berlin.

Utskottet vill slutligen fästa uppmärksamheten vid att de svenska handelskamrarna — såväl de som arbetar i Sverige som de som är etablerade i utlandet — inte är statliga organ. Initiativet att bilda en svensk handelskammare i utlandet tas av intresserade exportindustrier, importörer av svenska varor osv. Sedan handelskammaren bildats åtnjuter den dock efter ansökan statsbidrag, dels ett allmänt bidrag motsvarande 50 % av handelskammarens intäkter från medlemmarna, dels bidrag till lönekostnader.

Utskottet hemställer med hänvisning till vad sålunda anförts,
att motionerna I: 504 och II: 635 måtte avslås.

Stockholm den 31 oktober 1968

På utrikesutskottets vägnar:

ARNE GEIJER

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Arne Geijer (s), Lundström (fp), Georg Pettersson (s), Tage Johansson (s) och Hernelius (h);

från a n d r a kammaren: fru Renström-Ingenäs (s), herrar Skoglund (s), Bohman (h), fru Eriksson i Stockholm (s) och herr Gustafson i Göteborg (fp)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.